

Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут природокористування та
гуманітарних наук
Кафедра філософії і суспільних наук

РОБОЧА ПРОГРАМА
ОК 18 Історія української суспільно-політичної думки

ЗАТВЕРДЖУЮ

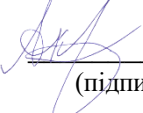
Завідувач кафедри

(підпис)

Шаkun Н.В.
(прізвище та ініціали)

«01» вересня 2025 р.

Розробник (-и): Колєватов О.О, доцент, к.і.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)

(підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри філософії і суспільних наук
(назва кафедри)

Протокол від «01» вересня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:

(підпис)

Шаkun Н.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік навчання / 3 семестр ОПП «Аналітика суспільно-політичних процесів», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
Викладач (-і)	Колєватов Олексій Олександрович, доцент кафедри філософії і суспільних наук, к.і.н.
Профайл викладача (-ів)	https://dfss.stu.cn.ua/kafedra/komanda/komanda-kol%d1%8dvatov/
Контакти викладача	aleksk79@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Історія суспільно-політичної думки – одна із важливих складових духовної культури громадян України. У ній сконцентрований величезний політичний досвід минулих поколінь, відображені основні напрямки попередніх досліджень суспільно-політичної проблематики. Цей пізнавальний досвід, ідеї та досягнення минулого помітно впливають на погляди, орієнтації, на теорію та практику сьогодення. Історія української суспільно-політичної думки дозволяє зрозуміти, як в боротьбі і зіткненнях різноманітних поглядів, позицій одночасно йшов і йде процес розвитку пізнання природи держави, поглиблювалися уявлення про свободу, незалежність, справедливість, законність, «ідеальний» устрій держави, свободи людини, форми і принципи взаємин особи та влади тощо. Дисципліна складається з двох модулів: «Історія української суспільно-політичної думки з часів Київської русі до початку XX ст.», «Історія української суспільно-політичної думки XX – XXI ст.».

3. Мета та завдання курсу. Метою викладання навчальної дисципліни «Історія української суспільно-політичної думки» є опанування різноманітних ідей, концепцій, поглядів, позицій стосовно процесу розвитку пізнання української державності, уявлень про свободу, справедливість, законність, «ідеальний» устрій держави, свободи людини, форми і принципи взаємин особи та влади.

Основні завдання навчальної дисципліни «Історія української суспільно-політичної думки»:

- надати здобувачам вищої освіти цілісну систему знань про становлення та розвиток української суспільно-політичної думки;
- сформуванню у здобувачів навичок самостійного аналізу теоретичних робіт найвідоміших представників української суспільно-політичної думки для професійної орієнтації в тенденціях розвитку української державності;
- сприяти формуванню у здобувачів національної свідомості, світогляду патріота й громадянина України.

Під час вивчення дисципліни здобувач вищої освіти має набути або розширити загальні (ЗК) та спеціальні (фахові) (СК) компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу і синтезу.

ЗК3. Здатність до пошуку та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК11. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

СК3. Здатність використовувати в професійній діяльності знання про розвиток основних філософських ідей, учень та напрямків.

СК10. Здатність аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальнонаукової проблематики.

СК11. Здатність застосовувати в професійній діяльності знання про засади, розвиток і сучасний стан наукового та гуманітарного знання.

4. Результати навчання. Здобувач має досягти або вдосконалити програмні результати навчання (ПРН) передбачені освітньою програмою:

ПРН4. Аналізувати та коментувати літературу з філософської, соціокультурної та загальногуманітарної проблематики.

ПРН16. Вміти застосовувати загальногуманітарні та філософські знання в різних сферах життєдіяльності.

ПРН18. Ефективно працювати з інформацією: добирати необхідну інформацію з різних джерел, зокрема з фахової літератури та електронних баз, критично аналізувати й інтерпретувати її, впорядковувати, класифікувати й систематизувати.

У результаті вивчення навчальної дисципліни здобувач вищої освіти повинен **знати**: найважливіші етапи історичного розвитку української суспільно-політичної думки (суспільно-політичні вчення та погляди українських мислителів доби Київської Русі, Галицько-Волинського князівства, Литовсько-Польської держави, періоду визвольних змагань XVII ст. та занепаду козацько-гетьманської держави, доби національного відродження на українських землях у складі Російської та Австро-Угорської імперій, суспільно-політичні погляди діячів Кирило-Мефодіївського товариства, часів революції 1905–1907 та 1917–1921 рр., суспільно-політичні думки громадсько-політичних діячів у Галичині 1920-30-ж років, в середовищі української еміграції XX ст., діячів в

радянській Україні у 20-х – 80-х роках ХХ ст. й представників дисидентського руху, а також сучасний стан формування суспільно-політичної думки в Україні).

ЗВО повинен **вміти**:

- аналізувати літературу з соціокультурної та загальногуманітарної проблематики та оцінювати явища розвитку української суспільно-політичної думки в контексті світової історії;
- добирати необхідну інформацію з різних джерел та зіставляти українську суспільно-політичну думку з історичними процесами у різних країнах світу;
- застосовувати набуті знання в різних сферах життєдіяльності та представляти зміст найважливіших суспільно-політичних концепцій.

5. Пререквізити. Передумовою для вивчення дисципліни є базові знання з дисциплін «Історія української державності і культури» та «Історія світової суспільно-політичної думки».

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	24
Семінарські (практичні) заняття	16
Самостійна робота	80
Всього кредитів (годин)	4 (120 годин)

Форма проведення занять – лекційні, семінарські (практичні), самостійна робота – з використанням системи дистанційного навчання Moodle, літератури, відеоматеріалів.

7. Тематика курсу.

Змістовний модуль 1. Історія української суспільно-політичної думки з часів Київської русі до початку ХХ ст.

Тема 1. Суспільно-політична думка від княжої доби до ХVІІ ст.

Політичні ідеї творів «Слово про закон і благодать» митрополита Іларіона та «Повісті минулих літ». «Повчання» Володимира Мономаха як політичний заповіт. Суспільно-політичні ідеї Данила Заточника. Політичні ідеї та засади державності в Галицько-Волинському літописі й Литовських статутах. Використання знань про розвиток філософських ідей та учень при аналізі сутності держави і проблем політичної влади в суспільно-політичних поглядах С. Оріховського-Роксолана та Й. Верещинського. Аналізувати літературу з філософської та соціокультурної проблематики при вивченні суспільно-політичних поглядів представників Острозької академії.

Тема 2. Суспільно-політичні погляди ХVІІ – ХVІІІ ст.

Суспільно-політичний світогляд З. Копистенського. Християнський гуманізм К. Ставровецького. Морально-етичні та державно-політичні ідеї П. Могили. Релігійно-політичні просвітницькі погляди І. Борецького. Політико-правова концепція Ю. Немирича. Уявлення про державу, політичну націю та легітимність влади в концепціях Ф. Софоновича. Державницька концепція Б. Хмельницького. Суспільно-політичні погляди С. Яворського. Концепція держави освіченого абсолютизму Ф. Прокоповича. Політичні ідеї у козацьких літописах (С. Величка, Г. Граб'янки). «Просвітницький» напрям суспільно-політичної думки (Я. Козельський, М. Козачинський, В. Каразин). Суспільно-політичний ідеал Г. Сковороди.

Тема 3. Суспільно-політична думка першої половини ХІХ ст.

Аналізувати й інтерпретувати інформацію з різних джерел при розгляді ідеологічних засад українських автономістів. «Історія Русів» як декларація прав української нації. Політичні ідеї представників «Руської Трійці». О.-Ю. Федькович – передвісник українського національного відродження Буковини. Аналізувати літературу з філософської та соціокультурної проблематики при аналізі суспільно-політичних поглядів діячів Кирило-Мефодіївського товариства.

Тема 4. Громадсько-політична думка другої половини XIX – початку XX ст.

Соціально-політичні погляди В. Антоновича. Концепція державності та місцевого самоврядування в поглядах М. Драгоманова. Соціально-політичні погляди С. Подолинського. Ідеї державності та національного відродження в концепції І. Франка. Політичний модернізм Лесі Українки. Соціально-політичні погляди М. Грушевського. М. Міхновський та народження українського націоналізму. Ліберальні ідеї Б. Кістяківського. Національне питання в працях М. Порша.

Змістовий модуль 2. Історія української суспільно-політичної думки XX – XXI ст.

Тема 5. Суспільно-політична думка доби революції 1917 – 1921 рр. та 20-х років XX ст.

Відображення ідей української революції в суспільно-політичній діяльності М. Грушевського. Еволюція державно-політичних поглядів В. Винниченка. Державотворчі та військово-політичні погляди С. Петлюри. Сутність «українізації»: політичні підходи Г. Гринька та М. Скрипника. Політичні ідеї представників «націонал-ухильництва» (О. Шумський, М. Хвильовий, М. Волобуєв, Ю. Лапчинський). Політична ідея у теорії та практиці західноукраїнських діячів національно-демократичного напрямку (Д. Левицький, М. Галушинський, В. Мудрий, В. Целевич, М. Рудницька). «Чинний націоналізм» Д. Донцова. Внесок С. Ленкавського у розвиток ідеології ОУН.

Тема 6. Суспільно-політичні погляди 30-х – 50-х років XX ст.

Державницький націоналізм В. Старосольського. Державотворчі ідеали В. Мартинця. «Творчий націоналізм» Д. Паліїва та М. Шлемкевича. Ідея християнського патріотизму в поглядах А. Шептицького, повага різноманітності та мультикультурності. Клерикально-консервативні ідеї Г. Хомишина та О. Назарука. Політичні погляди радянфілів. Українська політична думка націоналістичного спрямування (М. Сціборський, Ю. Липа, Ю. Вассиян). Українська політична думка націонал-демократичного спрямування (С. Дністрянський, О. Ейхельман, О.-І. Бочковський). Українська політична думка консервативного спрямування (В. Липинський, С. Томашівський, В. Кучабський). Комуністична партійна домінанта політичної думки в творах радянських письменників із номенклатурного оточення керівництва УРСР. Національно-орієнтований контекст політичної проблематики в творах українських письменників і поетів (О. Довженко, О. Гончар, В. Сосюра).

Тема 7. Суспільно-політична думка 60-х – 80-х років XX ст.

Трансформація народницьких ідей І. Багряного. Ліберальна політична філософія І. Лисяк-Рудницького. Український неомарксизм у повоєнний період (В. Винниченко, Р. Роздольський, І. Майстренко, В. Голубничий). Розвиток націоналістичних ідей у діаспорі (Д. Донцов, Л. Ребет). Громадсько-політична діяльність О. Гончара. Особливості політичної думки представників української радянської творчої інтелігенції (П. Загребельний, Б. Олійник, Ф. Роговий, М. Брайчевський). Зародження політичної науки в СРСР (П. Недбайло, Б. Бабій, Ф. Бурлацький, Г. Шахназаров). Прогресивні конституційні ідеї В. Стуса. Поєднання прорадянської ідеології та демократичних ідей у політичних поглядах В. Симоненка. Державницька доктрина В. Чорновола. Антиколоніальні ідеї Л. Лук'яненка. Критика радянського імперського режиму С. Хмарою. Гуманістичний критицизм влади Л. Плюща. Свобода совісті як основа демократичного суспільства у працях В. Романюка. Політичне значення Української греко-католицької церкви у поглядах І. Геля.

Тема 8. Сучасний стан формування вітчизняних суспільно-політичних поглядів та ідей

Процес легітимації політичної науки. Основні напрями досліджень вітчизняної політичної науки. Застосування в професійній діяльності знань про сучасний стан українського гуманітарного знання. Здобутки та проблеми розвитку вітчизняних суспільно-політичних поглядів та ідей на новітньому етапі. Вивчення української громадської думки та використання отриманих теоретичних знань для оцінки конкретних ситуацій, що виникають в різних сферах життєдіяльності.

Теми лекційних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суспільно-політична думка від княжої доби до XVII ст.	3
2	Суспільно-політичні погляди XVII – XVIII ст.	3
3	Суспільно-політична думка першої половини XIX ст.	3
4	Громадсько-політична думка другої половини XIX – початку XX ст.	3
5	Суспільно-політична думка доби революції 1917 – 1921 рр. та 20-х років XX ст.	3
6	Суспільно-політичні погляди 30-х – 50-х років XX ст.	3
7	Суспільно-політична думка 60-х – 80-х років XX ст.	3
8	Сучасний стан формування вітчизняних суспільно-політичних поглядів та ідей	3
Разом		24

Теми семінарських (практичних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Суспільно-політична думка від княжої доби до XVII ст.	2
2	Суспільно-політичні погляди XVII – XVIII ст.	2
3	Суспільно-політична думка першої половини XIX ст.	2
4	Громадсько-політична думка другої половини XIX – початку XX ст.	2
5	Суспільно-політична думка доби революції 1917 – 1921 рр. та 20-х років XX ст.	2
6	Суспільно-політичні погляди 30-х – 50-х років XX ст.	2
7	Суспільно-політична думка 60-х – 80-х років XX ст.	2
8	Сучасний стан формування вітчизняних суспільно-політичних поглядів та ідей	2
Разом		16

Самостійна робота

№	Назва теми	Години
1	Суспільно-політична думка від княжої доби до XVII ст.	10
2	Суспільно-політичні погляди XVII – XVIII ст.	10
3	Суспільно-політична думка першої половини XIX ст.	10
4	Громадсько-політична думка другої половини XIX – початку XX ст.	10
5	Суспільно-політична думка доби революції 1917 – 1921 рр. та 20-х років XX ст.	10

6	Суспільно-політичні погляди 30-х – 50-х років XX ст.	10
7	Суспільно-політична думка 60-х – 80-х років XX ст.	10
8	Сучасний стан формування вітчизняних суспільно-політичних поглядів та ідей	10
Разом		80

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf. Система оцінювання знань з навчальної дисципліни включає поточний та семестровий контроль знань. ЗВО може набрати до 75% (75 балів) підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 25% (25 балів) підсумкової оцінки на екзамені, які сумуються в загальну оцінку за курс. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти та виконання самостійної роботи. Семестровий контроль проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання існують білети. Білети складаються з трьох питань (1 та 2 теоретичні питання – до 8,5 балів, 3 теоретичне питання – до 8 балів). У 7-8,5 (7-8) балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 5-6 балів – відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 3-4 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-2 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Семінарські (практичні) заняття	Усне опитування включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше). Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання.

	За кожне виконане завдання здобувач вищої освіти отримує певну кількість балів з урахуванням максимальної кількості балів. Здобувач вищої освіти за роботу на семінарських заняттях змістовних модулів може отримати до 9,5 (9) балів. Складові частини оцінки: відповідь на питання (виконання індивідуальних завдань) – до 9,5 (9) балів; доповнення – до 7,5 (7) балів; запитання – до 2 балів. Загальна максимальна кількість балів за семінарські заняття – 75. Оцінюючи відповідь ЗВО, викладач керується такими критеріями, як: 8-9,5 (8-9) балів – повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 6-7 балів – ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 4-5 бали – ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 2-3 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 1 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	До підсумкового семестрового контролю допускаються ЗВО, які виконали всі обов'язкові види робіт та мають підсумкову оцінку від 35 балів і більше. У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (35 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни. Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академзаборгованості, що затверджуються директором ННІ за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академзаборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
<i>Змістовий модуль 1. Історія української суспільно-політичної думки з часів Київської русі до початку XX ст.</i>		0...37,5
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...9
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
<i>Змістовий модуль 2. Історія української суспільно-політичної думки XX – XXI ст.</i>		0...37,5
1	Робота на 1-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
2	Робота на 2-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
3	Робота на 3-му семінарському (практичному) занятті	0...9,5
4	Робота на 4-му семінарському (практичному) занятті	0...9
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...75
Семестровий контроль (екзамен)		0...25
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою (диференційований залік)	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90-100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Обладнання та програмне забезпечення. Для проведення лекційних та семінарських (практичних) занять можуть використовуватися мультимедійний проектор, ноутбук, система відеоконференцзв'язку Microsoft Teams (для дистанційного або змішаного навчання), навчальна платформа Moodle.

10. Політики курсу.

У випадку, якщо здобувач протягом семестру не виконав у повному обсязі всіх видів навчальної роботи, має невідпрацьовані лабораторні роботи або не набрав мінімально необхідну кількість балів (35), він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість у порядку, передбаченому [«Положенням про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів НУ «Чернігівська політехніка»](#). Повторне

складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється. У випадку повторного складання екзамену всі набрані протягом семестру бали анулюються, а повторний екзамен складається у вигляді спілкування по питанням.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до [«Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Запорукою успішного вивчення дисципліни є активність та залучення під час проведення семінарських/практичних та лекційних занять – відповіді на запитання викладача (як один з елементів поточного контролю), задавання питань для уточнення незрозумілих моментів, вирішення практичних завдань. Консультації відбуваються в аудиторіях університету у відповідності до затвердженого розкладу або ж особистих чи групових консультацій (через вбудований форум) на сторінці курсу в системі дистанційного навчання НУ «Чернігівська політехніка». За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та семінарських (практичних) занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 15 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: участь у міжнародних проектах, наукові дослідження, тези, участь у науково-практичних конференціях, винаходи, патенти, авторські свідоцтва за напрямками курсу.

Політика академічної доброчесності

Академічна доброчесність повинна бути забезпечена під час проходження даного курсу (принципи описані у [Кодексі академічної доброчесності НУ «Чернігівська політехніка»](#)). Списування під час проміжного та підсумкового контролів, виконання практичних завдань на замовлення, підказки вважаються проявами академічної недоброчесності. Від усіх слухачів курсу очікується дотримання академічної доброчесності у зазначених вище моментах. До здобувачів вищої освіти, у яких було виявлено порушення академічної доброчесності, застосовуються різноманітні дисциплінарні заходи (включаючи повторне проходження певних етапів).

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

11. Рекомендована література.

1. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : «Новий Світ–2000», 2024. Т.1.: Від зародження до початку XX ст. 404 с.
2. Історія політичної думки: підручник: у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, І. Ю. Вільчинська та ін.]; 2-е вид., перероб. і доп. Львів : «Новий Світ–2000», 2024. Т.2. XX – початок XXI ст. 598 с.
3. Історія політичної думки України: підручник / за заг. ред. Н.М. Хоми; [І. Вдовичин, І. Вільчинська, Є. Перегуда та ін.]. Львів : Новий Світ-2000, 2017. 632 с. URL: https://shron3.chtyvo.org.ua/Avtorskyi_kolektyv/Istoriia_politychnoi_dumky_Ukrainy.pdf?PHPSESSID=5394de8ev4dnukqgvimgictdv17

4. Колеватов О.О., Крук О.І., Мандрагеля В.А. Аналіз суспільно-політичної думки про вплив політичних доктрин, партій та еліти на виборчий процес. *Актуальні проблеми політики*. 2025. № 76. С. 117-125.
5. Колеватов, О., Мандрагеля, В., & Крук, О. (2025). Аналіз впливу ідеологічних трансформацій на соціокультурну динаміку українського суспільства. *Наукові праці Міжрегіональної Академії управління персоналом. Політичні науки та публічне управління*, 1 (77), С. 78-86
6. Колеватов, О.О., Мандрагеля, В.А., & Крук, О.І. (2025). Аналіз світової та української суспільної думки про тенденції розвитку виборчих технологій. *Український політико-правовий дискурс*, (12).
7. Людвіг фон Мізес Лібералізм. Київ : Велл Букс, 2024. 303 с.
8. Основи громадянського суспільства та політичних знань: навч. посіб. / за заг. ред. В. І. Бортнікова. Суми : Університетська книга, 2023. 646 с.
9. Сільвестрова О.Ю., Шакур Н.В., Колеватов О.О. Компаративний аналіз впливу класичної та сучасної філософії на ідеї громадянського суспільства. *Актуальні проблеми філософії та соціології*. 2024. № 49. С. 122–127.
10. Скрутон Роджер Консерватизм. Запрошення до великої традиції / пер. з англ. Катерина Діса. Київ : Наш Формат, 2022. 176 с.
11. Специфіка розвитку сучасного соціально-гуманітарного середовища: кол. моногр. Харків : СГ НТМ «Новий курс», 2021. 124 с.
12. Сучасні суспільно-політичні процеси у світі та Україні: монографія / авт. колектив: Т. Л. Нагорняк, М. В. Примуш, М. А. Польовий та ін. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2019. 228 с. URL: <https://r.donnu.edu.ua/bitstream/123456789/112/4/7720-15511-1-SM.pdf.pdf>
13. Babb J. A world history of political thought. Newcastle: Edward Elgar Pub, 2021. 552 p.
14. Shakun, N., Kolievatov, O., Olkhovyk, M., Goletc, V., & Shcherbyna, N. (2024). Postcolonial perspectives in the 21st Century: a critical analysis of modern theories and methodologies. *Amazonia Investiga*, 13 (78), P. 194-208.

Інформаційні ресурси.

1. Електронний архів НУ «Чернігівська політехніка» (IRChNUT). URL: http://library2.stu.cn.ua/resursi_biblioteki/elektronnij_arhiv_chntu/
2. Інститут історії України НАН України. URL: <http://history.org.ua/uk>
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>
4. Національна історична бібліотека України м. Києва. URL: <http://www.nibu.kiev.ua/>
5. Національна парламентська бібліотека України. URL: <http://elib.nplu.org/>
6. Система дистанційного навчання moodle НУ «Чернігівська політехніка». Курс «Історія української суспільно-політичної думки». URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=8654>
7. Чернігівська обласна універсальна наукова бібліотека ім. Софії та Олександра Русових. URL: <http://www.libkor.com.ua/>